

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

Caput VII. De Dolore Et Proposito Re Qvisito Ad Sacramentvm Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

CAPVT VII.

DE DOLORE ET PROPOSITO REQUISITO
AD SACRAMENTVM POENITENTIAE.

CONTROVERSA I.

Virum Contritio ex solo metu Pœna & desiderio Beatitudinis sit honesta.

980.

Dicendum est cum Catholicis omnibus contra Hæreticos, esse honestam. Probat 1. ex S. Scriptura, ex qua argumentatur Tridentinum. Ninivite ad predicationem Jonæ plenam terroribus ex timore subversionis poenitentiam egerunt, & misericordiam sunt consecuti: quamvis per illum actum non fuerint iustificati, nisi accesserit Contritio, quæ probabiliter creditur accessisse, quia Christus Matth. 12. & Luce 1. laudat eorum poenitentiam. Hinc Tridentinum definit, talem motum esse etiam impulsu Spiritûs Sancti, & donum Dei, viamque ad Iustificationem parare, & disponere, ut accedente Sacramento homo iustificetur.

Ratio à priori est manifesta. Nam Deus in hunc finem minatur pœnas, easque infligit, ut abijabsterantur: ergo placet illi, pœnis abstereri: ergo est honestum. Eadem ratio & quidem à fortiori procedit de motivo præmij; nam & hoc in hunc finem proponitur, & est nobilior motivo pœnarum, sicut nobilior est Mercenarius quam servus, quorum ille movetur mercede, iste verò metu pœnarum, ut ex Cassiano ad verit. Palavicinus. *Legendus canon 5. Trid. sess. 14.*

Contra hanc veritatem sunt tres molestæ objectiones, quas non omnes vno modo dissolvunt.

981. Obijciunt 1. Actus talis attritionis amat & eligit negationem peccati ad vitandam pœnam, vel acquirendam gloriam æternam: ergo magis amat carentiam inferni & gloriam quam negationem peccati, juxta vulgare: Propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Iam sic. qui vnum magis amat altero, habet affectum conditionatum: si possem habere carentiam pœnæ v. g. & gloriam sine carentia peccati, non curarem carentiam peccati, quod perinde est ac dicere: ego peccarem, si non esset infernus. qui actus est utique inhonestus, & ita sensisse videntur Almainus & Adrianus.

Confirmatur difficultas. Qui dicit: si alterum mihi subeundum esset vel peccatum, vel infernus, mallet peccare, quam adire infernum: ta-

lis utique peccaret: atqui hoc videtur dicere, quod infernum apprehensivè magis odit quam peccatum (prout facit attritio de qua loquimur) hinc dicitur in Logica, quod assentiendo conclusioni præmissas, minus ita comparati, ut si alterum esset dissentiendum, potius dissentiremus conclusioni quam præmissis. Ergo, &c.

2. In forma, concedendo primam conditionem, nego subsumptum. Hoc solum tempore inferunt: ergo ex modo tendens inferni obedi, non potest colligi aut argui, quod homo fugiat peccatum, si infernus non esset. non autem colligitur: ergo peccaret: multo minus colligitur ergo habet defectu affectum conditionatum peccandi, si infernus non esset. Quia posset tunc homo attendere ad alia motiva absterrenti, & quæ defectu non attendit, sed præcedit, quæ sufficit illi motivum inferni fugiendi. Sed cum Mater puerum à pomis ostendit, ut accipiat, movetur quidem puer à pomis, nec cogitat de causa adeundi Matrem: nec tamen inde sequitur, quod si Mater vocaret sine pomis, non accedat, tunc enim fortè circumspiceret, an sine alia causa accedendi; certè circumspicere posset, & illi moveri: ergo ex prioris motivo positi non intelligitur nolitio talis accessus pro casu quo non datur pomum. Tunc ergo solum valet illa subsumptio, quando id quod adhibetur ut medium ad aliud, habet in se præcisè rationem mediæ ad talem finem, & nullam aliam amabilitatem, tunc enim verum est, quod illud nollit, si non adduceret ad aliud.

Ad Confirmationem negominorem, dicitur: cum exemplo ibi allato. Nam rursus arguitur rectè ita constitutus, ut si alterum esset dissentiendum, dissenteret objecto conclusionis potius quam præmissarum, quando nulla compararet alia ratio assentiendi conclusioni quam præcisè objectum præmissarum: eodem modo, si evitacione peccati nulla reperiretur eligitio nisi præcisè ad evitandum infernum, erigatur potius peccatum quam infernus; sed hæc hypothesis est inepta: quia pœna ideo interuenit, ut

absterreat à peccato, & sic qui concipit poenam ut poenam, concipit peccatum ut aliunde malum, & quidem ut majus malum quam sit malum poenae: ergo jam apparet ut odibile ex alio capite, quam praecise ob metum poenae.

Replicabis. Inhonestus est ille actus, qui magis odit, quod est minus odibile: atqui attritio magis odit infernum quam peccatum, cum tamen sit minus odibilis, utpote minus malus, ut supra dictum. R. Distinguo majorem, qui magis odit praecise, quatenus id quod est magis odibile, hic & nunc odit & fugit ad declinandum alterum minus malum, nego majorem: qui magis odit praecise, hoc est, qui eligit magis odibile ad evitandum minus odibile, concedo majorem. & eodem modo distincta minore negatur consequentia. Itaque Attritio non eligit peccatum ad fugiendum infernum, & hoc modo non odit minus peccatum quam infernum, sed fugit hic & nunc peccatum, ut fugiat infernum. Et hoc non est inhonestum, quia non est electio mali, sed fuga utriusque mali.

982. Obijcitur 2. Ille actus non est honestus ex objecto, cujus motivum non est efficax ad excludendam voluntatem peccandi, hoc est, cujus motivum potest quis efficaciter odire, & tamen velle peccare: sed talis est attritio. Ergo, &c. Major & Minor declaratur. Quando malum aliquod efficaciter odimus, quod possumus duobus modis evitare, tunc vi odij non determinamur ad unum certum modum, sed disjunctivè ad alterutrum tantum, ut patet. atqui infernum possumus duobus modis devitare, vel non peccando, vel post peccatum poenitentiam agendo: ergo ex metu inferni non determinamur ad non peccandum, sed ad vel non peccandum, vel agendam poenitentiam: quare potest quis stante metu inferni velle peccare, & postmodum velle agere poenitentiam.

Respondent aliqui, me ideo determinari ad non peccandum, quia hoc solum medium est absolūtè in mea potestate, non item est in mea potestate agere poenitentiam. Sed contra hos bene argumentatur Cardin. Pallavic. Si ex hoc capite determinarer ad non peccandum, sequeretur, quod etiam ex metu gehennae determinarer ad statim agendam poenitentiam commissio peccato, quia vel unico instante neglecto, non est amplius in mea potestate postmodum poenitere. atqui hoc est contra evidentem experientiam.

Aliter ergo respondendum est, & sciendum, quod metus inferni non absterreat à peccato omni possibili efficaciam. Ratio reddi potest à posteriori, & à priori. à posteriori quidem, quia, ut jam dictum, non absterret à continuatione habituali peccati, quia non determinat ad statim poenitendum. Ratio a utem à priori est, quia infernus non movet ad actum, quo dicam: Nolo peccare, quia infallibiliter sum venturus ad infernum: esset enim actus procedens ex falsa cognitione. Itaque motivum attractionis est Incertitudo decli-

nandi inferni post commissum peccatum, seu periculum non agendi forte salutarem poenitentiam, & sic adeundi infernum: hoc autem periculum & incertitudo, inducitur per peccatum mortale, sed non per continuationem habitualis peccati per se loquendo: quia aliqua dilatio poenitentiae non augeat hoc periculum, nec facit, ut sit valde aestimabiliter probabilius, me morituum sine poenitentia, quam si statim conarer agere poenitentiam: certe in ordine ad hoc augmentum periculi impedendum, paucos movet metus inferni per se loquendo, licet moveat ad non contrahendum de novo reatum, & ad retractandum peccatum actu saltem non justificativo. & hinc apparet, quo sensu metus inferni, & amor beatitudinis, possit excludere affectum peccandi, tamen non determinet, ad affectum destruendi statim peccatum habituale, quando scilicet dilatio poenitentiae est licita, ad eoque non augeat reatum.

983. Obijcitur 3. Si posset dari attritio ex metu gehennae, tunc metus gehennae deberet esse motivum universale potens abstertere ab omni peccato mortali: atqui est excogitabile peccatum mortale, à quo non potest abstertere metus inferni. Ergo, &c. Minor probatur. Ponamus enim quod Deus alicui revelet suam praedestinationem, adeoque quod omnia peccata ipsi sint condonanda: ponamus item talem postea dependenter à cognitione hujus revelationis peccare, dicendo: peccabo, quia de fide certus sum me non damnandum. de tali peccato non posset homo dolere ex metu inferni: quia representaretur illi, ut essentialiter pendens à cognitione vera de me non damnando. Hanc objectionem reperi apud Pallavicinum hic n. 133. ex cujus solutione apparebit, eandem huic auctori mentem & sensum esse, qui mihi fuit, cum superius impugnarem peccatum irremissibile, dependens à revelatione de nullo peccato remittendo. ibi inter alia absurda intuleram, quod ex illo philosophandi modo posset dari peccatum impunitum, nempe quod penderet essentialiter à revelatione de nullo peccato puniendo. Postmodum, ut dixi, deprehendi, quod ex simili fundamento solvat Card. Pallavicinus praesentem objectionem, his verbis. [Quod si alicui esset revelata ejus praedestinatio, negamus hunc in posteriori signo ad ejusmodi revelationem posse peccare mortaliter. nam hoc peccatum tanquam reflectens supra illam cognitionem, atque ita tanquam illam essentialiter supponens, esset essentialiter impunitum poenae aeternae, & inhabile ad impediendam aeternam amicitiam, & unionem peccatoris cum Deo, adeoque nec haberet essentiam peccati mortalis, neque esset detestabile ex metu gehennae, aut desiderio beatitudinis.] Haec ille. ex quibus vides, hunc auctorem supponere, quod revelatio praedestinationis tantum se extendere posset ad peccata non pendentia ab illa, & quod sit impossibile peccatum essentialiter pendens ab illa, sicut nos diximus, esse impossibile peccatum essentialiter pendens à revelatione

latione de nullo peccato dimittendo, quia sicut in priori mutaretur essentia peccati, quia redderetur impunitibile intrinsecè, ita in posteriore mutaretur eadem essentia, quia redderetur intrinsecè irremissibile.

Replicabis. In casu posito revelata prædestinationis, posset quis discredere revelationi; quod peccatum esset essentialiter pendens à tali revelatione: ergo esset essentialiter impunitibile pœnâ æternâ. R. Vel loquimur de revelatione passiva, quæ sit essentialiter locutio Dei, vel de alia quæ sit contingenter divina. si hæc posterior ponatur, cessat difficultas, quia peccatum non penderet essentialiter à decreto Prædestinationis: si verò ponatur revelatio essentialiter divina, tunc dicendum est, vel fore talem, quæ faceret evidentiam in attestante, vel, si esset obscura, deberet proponi tali cognitione & apprehensione, ut non fundaret sufficientem libertatem ad peccatum mortale, sed tantum sufficientem ad veniale.

984. Obijcies 4. Si ex vi timoris & odij pœnæ determinatur homo ad vitandum peccatum, quia vitare peccatum est medium ad fugiendam pœnam: ergo si committere peccatum esset similiter medium ad fugiendam pœnam, ex vi ejusdem timoris pœnæ, similiter determinaretur voluntas ad illud committendum: ergo pœna seu metus pœnæ non est in omni casu motivum aptum ad absterrendum à peccato. Ad hanc objectionem jam supra responsum est, cum disputaretur de casu quo quis vel deberet peccare, vel eligere infernum. Refero nunc aliam responsum, quam adhibet sæpè adductus Recentior. Negat ergo primam consequentiam. Ratio est, quia potest determinari ex timore pœnarum ad fugiendum peccatum, supposito quod vitare peccatum non sit malum rationis, seu inhonestum: unde ex timore eodem pœnæ, non determinaretur ad peccandum etiam quando peccatum esset medium vitandi pœnam, & licet esset medium unicum: quia in peccato apparet intrinseca turpitudine. & quamvis hæc intrinseca turpitudine relucens in peccato, non esset motivum ad vitandum peccatum, esset tamen conditio retrahens. Exemplum. amat quis sanitatem, & ex hoc fine amato determinatur ad consulendum Medicum: dicēsne propterea, quod eodem fine amato consuleret Medicum, si hæc consultatio esset peccatum mortale, quia eodem modo esset medium ad finem, hoc est sanitatem acquirendam? minimè, dices, quia quamvis honestas quæ est in ejusmodi consultatione, non sit motivum ad consulendum, est tamen conditio tollens id (nempe peccatum) quod retraheret voluntatem ab electione medij. Idem dico in præsentī: ex vi timoris illius, quo homo fugit pœnam, non determinatur ad eligendum peccatum mortale, casu quo esset medium ad vitandam pœnam, quia in turpitudine peccati relucet aliquid retrahens voluntatem à positione illius medij.] Hæc ille, & est doctrina verissima.

Illud tamen esset ulterius declarandum, quid vitandum esset homini, cui peccatum apparet unicum medium ad vitandum infernum. Cum enim non posset eligere peccatum, ut jam ostensum est, an propterea esset necessitas ad eligendum infernum? ad hoc nos supra respondimus.

CONTROVERSIA II.

Utrum ad hoc Sacramentum sufficiat attritio ex solo motivo creato, sive motivo Charitatis.

985. PRIMA Sententia est, requiri actum perfectæ Charitatis. Tribuitur Magistro Sentent. Bonaventuræ, Gabrieli, Majori, Martino, Hugoni & Richardo de S. Victore, Medina, & nonnullis doctis viris etiam post Tridentinum.

Secunda Sententia est, non requiri quod actum perfectæ Charitatis, hoc est, justitiam etiam sine Sacramento re suscepto, requiratur actum dilectionis Dei minus perfectum, quod non habeat etiam pro fine Cui. tamen simul movetur à metu pœnæ vel turpitudine peccati; atque motivum charitatis respectu talis actus, est tantum motivum parziale & inadæquatum, quod hic & nunc in absentia alterius motivi non moveret. Hanc Sententiam docuit Franciscus Sylvius apud Card. de Lugo d. 5. s. 9. qui dicitur esse contra omnes Theologos, & contra Tridentinum. Nihilominus hanc Sententiam resistit Eminentissimus Card. Pallavicinus hæc caput. n. 140. ubi eam mordicus defendit, iniquam oppositam Sententiam (communem aliorum) impugnare tum Scripturæ, tum Patribus, tum Thomæ, tum Concilio Tridentino, tum ratione. Verum hæc suâ tam liberali censurâ, hæc deus non obtinuit (quod scio) quam ut eandem censuram in eundem retorquerent duo RR. P. Elparza, & Hispanus alius, ex eadem uterque Censura theologica. Citat Pallavicinus pro sua Sententia ex Scholasticis Henriquez & Valentia. Illi duo Recentiores eosdem illi eripiunt, obediētes aliam esse eorum mentem, & credē, ut uterque contrariam & communem Sententiam tenet, ut totum contextum legenti patet. Videatur P. Valentia disp. 7. q. 8. puncto 4. §. 1. advertendum autem est. C. seqq. punctus 1. qui habet q. 1. puncto. 3.

986. DICO, ad Sacramentum Pœnitentiæ sufficere attritionem, cujus ne quidem parvum motivum sit motivum charitatis, ad eoque subdere dolorē ex metu inferni, vel amore præmeditandi ad honestatem objectivam talis attritionis. Non requiri Contritionem perfectam & nullam activam, adeo certum videtur post Tridentinum, & P. Elparza indubitanter dicat esse de fide. adeo certam judicant, ut inde inferant contra Thomam Sanchez, Suarez & alios, ne quidem in attritione

articulo mortis obligari aliquem ex Charitate erga seipsum ad eliciendam contritionem, quando potest recipere Sacramentum Pœnitentiæ, sed sufficere attritionem cognitam.

Probat autem imprimis ex Tridentino sess. 14. c. 4. jam sæpè citato, ubi distinguens Attritionem à Contritione, ait, quòd quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad justificationem perducere nequeat, tamen in Sacramento Pœnitentiæ ad gratiam percipiendam disponat. Ratio autem est, quia alioquin Sacramentum Pœnitentiæ nunquam justificaret, sed semper inveniret hominem jam justificatum per Contritionem.

Probat jam Conclusio contra secundam sententiam 1. & meo iudicio efficaciter ex Tridentino loco cit. ubi postquam dixisset, Contritionem perfectam extra Sacramentum justificare, deinde accedens ad declarandam Contritionem imperfectam, ejusque motivum, prout sufficientem ad justificandum cum Sacramento, sic loquitur. [Illam verò Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex Gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, declarat (Sacra Synodus) esse donum Dei & Spiritus Sancti impulsus &c. Et quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ &c. tamen cum ad Dei Gratiâ in Sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit.] Ecce aliud motivum non requirit, quàm vel turpitudinem peccati, vel metum pœnæ &c. nullum verbum habet de motivo dilectionis Dei tanquam finis *CVI*. quod tamen tacendum non erat, sed exprimendum, si requireretur, alioquin totam fere Ecclesiâ graviter decessisset.

Respondet Pallav. n. 147. Concilium loqui non tam de ipso actu attritionis formali, quàm de primo motivo, per quod incipimus disponi ad attritionem, in qua tamen aliud perfectius motivum includatur: & hoc putat colligi ex eo, quòd Concilium afferat exemplum Ninivitarum, qui non nisi per Charitatis affectum justificationem consequi potuerunt.

Sed contra hanc responsionem pugnant luculenter verba quæ mox subjicit Tridentinum, nec ea debuisset adversarius dissimulare. [Quamobrem, inquit, falsò quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint, Sacramentum Pœnitentiæ absque bono motu suscipientium Gratiâ conferre, quod nunquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit.] Ecce! quàm clarè dicat, se locutum esse de attritione, prout sufficit ad Sacramentum. Dicat nobis Pallavicinus, qui fuerint illi Catholici Scriptores, quos redarguebant Hæretici, quasi vellent, Sacramentum justificare sine bono motu? & quos hic defendit Tridentinum? proculdubio non illi quos retuli pro prima sententia, docentes, requiri motivum dilectionis, hos enim nec hæretici carperant, nec Tridentinum de hoc motivo verbum dixerat. Nempe illi Scriptores, qui dixerunt, sufficere metum inferni.

Exemplum Ninivitarum potius nocet Pallavicino quàm patrocinetur. Si enim Concilium requireret ad Sacramentum Pœnitentiæ talem actum, quo justificati sunt Ninivite, requireretur perfecta Contritio, quod est contra ipsum adversarium. Ninivite ergo adducuntur ad ostendendum, dolorem ex metu pœnæ conceptum esse laudabilem, & illos fuisse misericordiam consecutos, impediendo & avertendo pœnam eversionis: an autem fuerint justificati per contritionem perfectam subsequutam, nihil definit Concilium.

Uterius, quòd Tridentinum in cap. 4. agat de attritione, non prout est quadam dispositio remota, ut interpretatur adversarius, sed quæ sit pars Sacramenti, est luce clarius, inspiciendo totum contextum & processum Tridentini. Nam cap. tertio, cujus titulus est: *De Partibus & fructibus hujus Sacramenti*: docet Materiam esse pœnitentis actus, Contritionem, Confessionem, Satisfactionem. Deinde aggreditur declarare singulas partes, seu actus pœnitentis, & capite 4. explicat Contritionem dicendo: *Contritio quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet*. Ergo in hoc capite loquitur Concilium non de attritione aliqua remotè dispositiva, sed de ea, quæ vñ cum cæteris partibus Sacramenti justificat. Dividit enim illud caput in duas partes, quarum prima agit de Contritione in genere, vsque ad illa verba: *Docet præterea*. Inde incipit secunda pars capitis, & declarantur membra dividentia illud genus Contritionis: ac primò explicat Contritionem perfectam, deinde imperfectam seu Attritionem. Ergo cum Tridentinum initio capitis dixerit, Contritionem in genere esse partem hujus Sacramenti, sequitur evidenter, species illius postea explicatas, esse ex mente Tridentini partes ejusdem, & singulas quidem sufficientes.

Neque adversarius quidquam juvat, quòd Concilium utatur verbo *Disponit*. hoc enim esse intelligendum de dispositione proxima & per modum partis, patet manifestè legenti contextum. Nam tribuit illi vim disponendi ad gratiâ cum Sacramento talem, qualem illi negat extra Sacramentum: atqui extra Sacramentum habet vim disponendi remotam: ergo tribuit illi vim disponendi proximè, quæ est per modum partis.

987. Probat Conclusio 2. ad hominem. Si ad Sacramentum requireretur actus conceptus ex motivo Charitatis, talis actus esset justificativus etiam extra Sacramentum: atqui Adversarius fateretur, sufficere ad Sacramentum imperfectiorem actum, qui extra Sacramentum non sit justificativus: ergo doctrina adversarii sibi non coheret. Sequela probatur. Nam omnis Contritio charitate perfecta, extra Sacramentum justificat, ut definit Tridentinum loquens de tali actu indefinitè, & nullo factò discrimine, an præter motivum Charitatis habeat adjunctum aliud motivum inferius necne. atqui omnis actus habens motivum charitatis, est actus charitate perfectus: ergo &c.

Sed

Deinde accipitur ille locus etiam de Charitate præscindendo ab actu & habitu, alioquin infantes baptizati ante usum rationis, manerent in morte. *§. 2.* ibi sermonem esse de dilectione proximi, quando graviter obligamur ad opera Charitatis. *§. 3.* ad 2. locum, sensum esse, quod quæ adhibemus ad obtinendam gratiam (quæ in Scriptura sæpè nomine Charitatis venit) si reipsa Gratia non obtineatur, nihil sint. Quod si quis velit illum locum de actu Charitatis accipere, intelligendus est S. Paulus, sicut in responsione 1. S. Joannem interpretati sumus.

Objicit 2. Varia loca S. Augustini, ad quæ vno verbo responderi potest, S. Patrem loqui de amore perfecto, vel de inchoato (prout in omni virtuoso actu inchoatur) accedente Sacramento, quod ex speciali privilegio æquivalet amoris perfecto.

Objicit 3. Auctoritatem S. Thomæ variis in locis, & per longos discursus conatur in suam Sententiam trahere. *§. 2.* Breviter omnia adducta ideo nihil probare, quia probarent, confessionem non valere, nisi sit facta in statu Gratiæ, quod nec adversarius admittit potest. Vnde suspicatur Recentior Hispanus, omnia illa testimonia quæ sita fuissent desiderio inveniendi præconceptam opinionem. P. Esparza ait, clarum esse legenti totum textum bene longum, S. Thomam aliter sentire quàm velit Adversarius. Alij addunt, non satis constare de sensu S. Thomæ; & cum scripserit ante Tridentinum, mentem Tridentini potius attendendam esse. Ego addo, textus omnes allatos esse ex Commentariis in 4. Sentent. nempe *dist. 17. q. 3. a. 4. q. 1. & dist. 14. q. 1. a. 2. q. 1. ad 4.* nullum verò ex Summa.

990. Objicit 4. Auctoritatem Tridentini, quod conatur adversarius in suam Sententiam detorquere. Itaque Tridentinum *sefs. 6. c. 6.* describens præparationem hominis nondum baptizati, (& eadem est ratio de illo qui vult justificari per Sacramentum poenitentiae) ad justificationem docet, nondum baptizatos ad justificationem disponi, dum Deum tanquam omnis Justitiæ fontem *NB. diligere incipiunt.* & statim subiungit: ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, & detestationem, hoc est, eam poenitentiam, quam ante baptismum agi oportet. quibus verbis putat adversarius luculentissimè indicari, quod odium peccati debeat esse ex motivo charitatis, eò quod prius dictum fuerit, quod Deum diligere incipiant. *§. 1.* Concilium non dicere, quod diligant (prout requirit adversarius) sed diligere incipiant. quod optimè convenit dolori ex metu gehennæ concepto, & procedenti ex actu fidei, quo credimus, (sunt verba Trid. *ibid.*) vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, & dum peccatores se esse intelligentes, à divinis Justitiæ timore, quo utiliter concutuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum

sibi propter Christum propitium fore. ad hunc, inquam, actum fidei & spei, si sequatur odium peccati, ex metu gehennæ, & amore salutis æternæ, tale odium est inceptio amoris, hoc est, disponens ad perfectum amorem Dei, imò in aliquo sensu est simpliciter amor Dei, vel procedit ex amore Dei, non quidem ut finis CVI, sed ut finis QVI, hoc est, amatur per illum Deus ut nostra beatitudo, & finis promissus. Porro bene advertit P. Esparza, non sine causa dictum esse à Concilio: per odium aliquod & detestationem: scilicet vagè & indeterminatè: quia videlicet nondum convenerat inter Patres Concilij tempore Sessionis 6. de qualitate illius odij, de qua diu multumque disputatum est inter ipsos. ut constat ex actis Concilij. Convenerunt autem denique *sefs. 14.* & tradita est vltima determinatio ac expositio illius suspensionis indeterminatæ. Huic ergo posteriori determinationi ac expositioni clare, quam pro nobis apertè stare supra ostendimus, insistendum est, ubi disertis verbis dicitur, Contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, & communiter concipitur ex metu gehennæ, vel turpitudine peccati, esse donum Dei, & impulsus Spiritus sancti, & disponere cum Sacramento ad gratiam. Et hoc quidem ait se definire contra hæreticos, qui calumniabantur Catholicos, quasi non requirerent bonum motum ad Sacramentum. Hæretici autem nunquam dixerunt, actum præcedentem ex motivo dilectionis, quantumvis partiali, non esse bonum motum, sed hoc dixerunt de actu procedente ex solo metu gehennæ. Sanè si hæretici illud prius dixissent, debuisset Concilium vel maxime illos erroris redarguere ex eo, quod Catholici requirant motivum dilectionis; unde longè expeditius contra illos probasset, à Catholicis requiri ad Sacramentum Poenitentiae bonum motum poenitentis.

991. Contra id quod diximus, Concilium in *sefs. 6.* per illa verba: *incipiunt diligere:* non exigere majorem amorem, quàm amorem Concupiscentiæ. hoc est, Dei ut finis QVI, qui amor continetur in spe & odio peccati, ut impeditivi nostri vltimi finis, contra hoc, inquam, replicat Card. Pallavicinus, quia Concilium exigit amorem Dei ut fontis omnis Justitiæ; quando autem amamus Deum ut bonum nobis, non amamus ut fontem omnis Justitiæ, hoc enim spectat ad Charitatem. *§. 1.* Concilium non exigit ipsum amorem, sed inceptionem talis amoris, quod sufficienter sit tum per amorem Dei, ut finis QVI, hoc est, per amorem & desiderium divinæ amicitiae, & ejusdem justitiæ timorem, quo sensu dicitur: *Initium Sapientiæ timor Domini.* tum per quandam inclinationem erga Deum ut finem CVI, quæ inclinatio est quidam motus præveniēns exercitium libertatis, & habet rationem gratiæ excitantis, & vel semper vel communiter resultat in peccatore, quando præcedunt illi actus, quos ibi Trid: recenset regulariter præcedere poenitentiam ad baptismum requisitam, scilicet, ad aliquid

T ttt

quod

quod odium peccati indeterminatè sumptum. Ergo etiam concederemus, Deum vñ fontem omnis iustitiæ non posse diligere, nisi vt finem CUI, nihil nobis obesset Concilium. Respondeo tamen 2. falsum omnino esse, quòd quando Deum amamus vt nostrum finem QVI, non amemus eum vt fontem omnis iustitiæ, hoc est, omnis gratiæ sanctificantis, & reddentis capacem beatitudinis; non enim potest Deus à nobis obtineri vt finis QVI, nisi prius ab ipso tanquam fonte obtineamus gratiam: quicumque autem amat finem, amat omnia media necessaria: ergo cum Deus vt fons iustitiæ sit medium necessarium ad seipsum vt finem QVI à nobis obtinendum, evidens est, quòd amando Deum vt finem QVI, amemus etiam vt fontem omnis iustitiæ.

Advertendum denique hic est, quod etiam notavit Hispanus, per illud verbum, *Disponuntur*, Concilium enumerat omnes actus, qui ordinariè & quasi regulariter præveniunt iustificationem peccatoris; & propterea dispositionem quæ continet omnes illos actus recensitos, nunquam dixit, esse necessariam; imò cum recenscat actum Timoris, quo peccator divinæ iustitiæ terroribus utiliter concutitur, non potest Concilij mens fuisse, omnes & singulos actus ibi recensitos exigere, vt necessarios necessitate medij ad salutem; non enim videtur congruè dici posse, ità esse necessarium necessitate medij timorem divinæ iustitiæ, vt si quis ex beatitudinis desiderio, immemor poenarum vellet Deo reconciliari, non obtineret iustificationem, neque probabile est, nullum hominem vnquam fuisse, qui potius traheretur spe premiorum quàm timore poenarum.

992. Obijcit aduersarius s. rationem, quam ait validissimam. [Videtur, inquit summè incongruum, vt cum Deus statuerit, neque conferre habitum Fidei adulto sine præcedente actu fidei, neque Spem sine præcedente actu Spei, velit tamen conferre Charitatem sine præcedente actu Charitatis. Gravissimè fallor, nisi hoc argumentum dupliciter retorqueri possit in suum auctorem, & primò quidem sic. Docet Pallavicinus in tract. de Fide, quòd quando infidelis elicit primum actum fidei, statim ipsi infundatur habitus fidei, etiam si non iustificetur, idem dicit de actu Spei. Infero. Si ab habitu Fidei & Spei licet argumentari ad habitum Charitatis, tunc ad infusionem habitus Charitatis requireretur præuius actus Charitatis tam perfectus, vt infundatur statim habitus Charitatis, & sine tali actu prævio non infundetur ne quidem in Sacramento, sicut ad actum Fidei & Spei infunditur habitus Fidei & Spei, & sine his prævijs non infunditur, ne quidem in Sacramento: consequens est contra aduersarium, quia talis actus esset iustificativus, qualis tamen non prærequiritur ad infusionem habitus Charitatis in Sacramento. Secundo sic. ad infusionem habitus fidei non sufficeret actus fidei imperfectus & impurus, non acquiescens soli revelationi & veritati, sed innixus insuper motivo

scientiæ vel opinionis, tanquam motivo patriæ: ergo nec ad infusionem habitus Charitatis sufficeret actus Charitatis imperfectus, vt vult aduersarius. Ergo argumentum nimium probat. R. rectè, negando paritatem, disparitas est evidentior. nam ideo prærequiritur actus Fidei & Spei, quia sunt prærequisiti ad actus aliarum virtutum supernaturalium; nam fides est instrumentum, quo Deus erga hominem exercet suum magisterium, cumque instruit; quem finem & quibus medijs eum querere debeat: Spes autem ergo animum & proponit probabilitatem finis consequendi, sine qua homo non adhiberet media ad finem. Aliter se res habet in Charitate, sicut conactu possunt exerceri actus aliarum virtutum, & apud omnes certum est. Disparitas est 2. quia virtute Sacramenti, quo merita Christi nobis applicantur, & profunt ex opere operato, debet tunc suppleri aliquis defectus alicuius perfectionis, seu dispositionis, ex parte suscipientis, qui alias requireretur, & requisita fuit in veni legi, & hunc dicimus esse defectum Charitatis.

993. Obijcit 6. & virget prius argumentum. Tridentinum dicit, iustificationem renovationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum quibus in eo inimico amicus: atqui non voluntarie sit amicus, qui nullo modo amat. Et ceterè cum ad amicitiam requiratur vt alteri afficiamur in ratione finis CUI, non potest esse dispositus ad amicitiam divinam, qui nullum talem affectum habet erga Deum. Sanè in peccato præcipua malitia quam agnoscunt Scholastici, est aversio: Deo in ratione finis CUI: sub qua ratione ipse est optimus, & magis meretur amorem, quam sub quacunque alia ratione, hoc est, quatenus est bonus nobis. Ergo peccatum non debet debere nisi per oppositam conversionem ad eundem Deum tanquam ad finem CUI. Ità ille. Hæc argumentatio vel probat requiri cum Sacramento, adeoque semper actum perfectum Charitatis, adeoque per se iustificativum, vel probat ad infusionem gratiæ etiam extra Sacramentum sufficere actum amoris imperfectum, (vtrumque negat ipse Pallav.) vel nihil probat, quod verum est. Respondetur enim, satis voluntarie recipi amicitiam habitalem Dei ab eo qui eam libenter desiderat, & elicit in hunc finem efficacis propostum honestum ac Deo placens, nunquam Deum graviter offendendi: hæc dispositio licet sine Sacramento non sufficiat (prout nec sufficit actus quem requirit Pallav.) sufficit tamen cum Sacramento, ad hoc institutum, vt consuleretur infirmis nostræ in eliciendo actu Charitatis perfectio.

994. Obijcit denique aliud argumentum. [Quis, inquit, potest vel potius exemplum. Quis, inquit, potest congruè dispositum ad impetrandam non tantam veniam sed amicitiam Principis ejus offendere, veniam sed amicitiam Principis ejus offendere, qui sic peteret veniam. Displicet mihi, quia si offenderim, eò quod merui à se puniri. ceterum tua displicentia & de tua averse gratiæ sui ratione afficiamur.]

CONTROVERSIA III.

Virum Dolor debeat esse prior naturâ vel tempore ante confessionem.

995. **A**ffirmat P. Conink & Layman, sed cum communi Theologorum negandum est, esse necessarium ad valorem Sacramenti, ut dolor villo modo præcedat confessionem, sed fieri posse, ut tempore sequatur confessionem. Probatur, tum solvendo fundamentum contrarium, tum ex praxi fidelium à nemine improbata: solent enim dolorem subungere confessioni, nec Confessarij sunt solliciti, an dolor præcesserit: neque etiam exigunt à pœnitentibus, ut catu quo dolor secutus sit, instituunt novam confessionem compendiosam & summariam peccatorum prius enumeratorum, ut requirunt adversarij.

Obijciunt. Si dolor non præcedit confessionem, non potest explicari quomodo fiat sensibilis per illam. Recentiores aliqui docent, hoc non esse necesse, quia dolor non est assumptus in ratione sensibilis, neque constituit Sacramentum in ratione signi sensibilis, sed in ratione causæ sative Gratiæ unâ cum cæteris partibus sensibilibus. Respondeo tamen hoc facile posse explicari. Nam ad hoc ut A. fiat sensibilis per B. satis est quod B. sit signum sensibilis alicujus habentis connexionem cum A. & cum B. tanquam suis effectibus: v.g. si dicam alicui *Discede, quia volo studere*: hæc verba reddunt sensibilis studium subsequens, hoc est, præbent argumentum sensibilis inferendi studium subsequens, hoc modo: Petrus dixit, se velle studere, & est homo verax: ergo studet. Ratio est, quia illa verba sunt signum voluntatis, quâ non solum vult affirmare exterius, sed etiam quâ vult reipsâ studere, adeoque studium subsequens habet dependentiam ab eadem causâ à qua pendet affirmatio. Pari modo quando dolor subsequitur Confessionem, si tamen habeat connexionem cum voluntate confitendi, cum quâ etiam est connexa confessio, fit per confessionem sufficienter sensibilis, quia confessio non significat quomodocunque voluntatem narrandi peccata, sed significat voluntatem narrandi in ordine ad obtinendam absolutionem, adeoque significat voluntatem saltem implicitam faciendi omnia necessaria ad absolutionem obtinendam.

Quod si fingamus casum, quod quis in ipsa confessione prodat, se quidem habere desiderium absolutionis, sed non dolere de peccatis, nec habere propositum emendandi (prout sæpè prudens potest esse suspicio) tunc quidem confessio non significaret voluntatem dolendi, nisi valde implicitam & conditionatam, nempe si cognoverit necessitatem dolendi ad absolutionem obtinendam, & ideo tunc Confessarij teneretur instruire, & adhortari ad serium dolorem, qui deinde vi prioris voluntatis ponetur, aut certe si prior voluntas

Titt 2

non

effectum habeo. atqui sub hac forma se offerret Deo quicumque peccator in Confessione, qui pœniteret ex solo motivo metûs. Hoc argumentum probaret imprimis, quod actus Attritionis metu gehennæ ne quidem esset honestus, sed potius contemptivus Dei, sicut illa verba offensoris Principem censerentur contemptui habere. Deinde retorqueretur argumentum, totidem verbis applicando ad actum quem Pallavicinus requirit, & vult sufficere cum Sacramento, non tamen sine Sacramento. Quis putaret congruè dispositum ad obtinendam veniam & amicitiam, qui diceret Principi. displicet quod te offenderim, & pœnas meruerim, itâ tamen ut defacto nullum affectû habeam, erga te & gratiâ tui, pro casu quo nullas pœnas à te timere possem. atqui taliter se sistit Deo peccator per actum quem Pallavicinus ponit: vel, si alium perfectiorem ponit, nihil deerit illi, quominus iustificet, ut supra ostendi. 3. Negando paritatem. disparitas jam est indicata. Vel enim ille actus offensoris Principis esset honestus vel non. si non est honestus, jam non est paritas cum nostro actu, quem ipse Pallavicinus probat contra hæreticos esse honestum. Si autem ille actus ponitur esse honestus, tum iterum est disparitas: quia filius illius Principis non impetravit illi actui tale privilegium, quale Filius Dei per superabundantem satisfactionem & merita infiniti valoris impetravit Confessioni Sacramentali.

Plures alias disparitates eleganter assignat P. Esparza his verbis. [Voluntas infligendi pœnas infligibiles ab homine, non convertitur cum voluntate vitandi injurias omnes adversus eundem. fieri namque potest, ut homo injuriatus non puniat injuriantem, tum propter ignorantiam delicti, tum propter impotentiam; unde earum pœnarum odium non continet in se odium injuriarum, & propositum non injuriandi pro omni eventu. Rursus, pœna saltem præcipua infligibilis à Principe temporali, non est privatio gratiæ & amicitiae suæ, sed interemptio, confiscatio, exilium &c. unde timor adversus principem temporalem, nullum ex sua natura continet in se respectum ad gratiam & amicitiam ejusdem, nullamque per se præsupponit estimationem illius. Præterea bonitas & perfectio propria principis temporalis, non exercet rationem finis ultimi, aut etiam præcipui respectu metûs quo timetur ejus potentia, & respectu odij injuriarum ex metu: neque metus iste ac odium subordinatur intrinsicè illi fini. Unde fit postremo, ut eidem Principi non placeat absolute talis metus ac odium, nec ipso consulente ac desiderante concipiatur, nisi tantum comparative, præ affectu deteriori. Omnia autem his opposita conveniunt Attritioni.]

non fuit tam efficax, tunc dolor subsequens fiet sensibilis per continuationem presentiae localis, aut alia signa quae tunc procedunt ex voluntate, quae quis vult audire adhortatione adhuc perseverare praesens Confessario, & expectare absolutionem; nam talis voluntas expectandi censetur voluntas esse ponendi dolorem, quem jam cognoscit necessarium ad absolutionem quam praestolaratur. Et hanc perseverantiam tanquam sufficientem ad reddendum dolorem sensibilem, agnoscit Suarez & Pallavicinus.

CONTROVERSIA IV.

Utrum ad valorem huius Sacramenti sit necessarius dolor & propositum conceptum ex motivo universalis ad omnia mortalia: ubi, an hoc Sacramentum ex hoc capite nunquam possit esse validum & informe.

296. **P**rima Sententia docet, sufficere dolorem ex motivo particulari, hoc est non extendente se ad omnia mortalia. Quoad propositum verò fatetur illud debere quidem esse conceptum ex motivo extendente se ad omnia peccata deinceps perpetrabilia, non tamen esse necesse, ut sit ex motivo extendente se etiam ad peccata praeterita: v. g. commisisti peccatum grave furti & nullum aliud: si doleas de furto ex motivo speciali iustitiae, & proponas deinceps vitare omnia mortalia ex motivo honestatis quae reperitur in vitando relapsu post factam reconciliationem, eris, juxta hanc Sententiam, sufficienter dispositus, ut confitendo furtum valide & fructuose absolvaris.

Hinc inferunt posse Sacramentum Pœnitentiae aliquando esse validum & informe, hoc est, sine fructu: nempe si habuisses adhuc aliud mortale v. g. luxuria, sed illius non recordereris, & ideo de illo non doleres, nec illud retractares: tunc, inquiunt, Sacramentum esset validum, sed sine fructu gratiae: validum esset, quia essent positae omnes partes constitutivae: esset autem sine fructu, quia negatio retractionis luxuriae esset obex, ne peccatum furti posset dimitti, non enim dimittitur unum mortale sine alio, & nullum mortale sine retractione. Ita sentiunt Suarez, Lugo, Gaspar Hurtadus, Tannerus, Diana, Bonacini, Filliucius, Dicastillo, & alij. Citant pro se S. Thomam in 4. dist. 17. q. 3. a. 4. quæst. 1. sed immerito. nam ibi S. Thomas ait, posse esse validum sine ullo dolore, quam sententiam retractavit in 4. dist. 23. q. 1. a. 4. ubi ait, Contritionem esse de Essentia Sacramenti.

Secunda Sententia docet, in casu, quo pœnitens habet mortale, debere intervenire motivum universale, extendens se ad omnia mortalia. Et quidem hoc motivum universale si se teneat ex parte propositi, hoc ipso etiam est motivum dolo-

ris: impossibile enim est, ut quis amittat aliud motivum, & simul advertat ad peccatum deinceps commissum destructivum illius motivi, quod dolo de peccato ex tali motivo. Econtrario si motivum doloris est universale, etiam erit universale motivum propositi saltem virtuale. Quia enim fatetur, quod quando dolor est ex motivo universalis, non sit necesse elicere propositum formale, sed sufficiat virtuale, identificatum cum illo dolore. His positis negat hæc sententia posse Sacramentum Pœnitentiae esse validum & informe. Ita post alios antiquos Vasquez, Conink, Olgavias, Layman, Turrianus, Fagundes, Amig, Pallavicinus, Elparza.

297. Hæc Controversia tota pendet intelligentia verborum quae in Concilio Florentino & Tridentino habentur, ad quae Concilium prebatur declarare essentiam huius Sacramenti. Non licet possint afferri congruentia, illa tamen verum serviant ad convincendum, nisi fuerint aperiendum sensum Conciliorum.

Censeo, secundam sententiam esse Conciliorum verbis & menti conformiorem. Probatur ex verbis Florentini in Decreto Eugenij 8. *Quoniam*. ubi ait, Materiam huius Sacramenti in eo distingui partes, quarum prima est cordis contritio, ad quam pertinet, ut doleat de peccato commissum cum proposito non peccandi de cetero. Vt prius advertendum est, dolorem formalem esse posse se extendere nisi ad peccata quae memorantur occurrunt, motivum tamen doloris posse latius se extendere, quia potest esse motivum universale. Hinc colligo, adversarios ex verbis aliter me inferre, quod Florentinum non requirit motivum doloris latius patens, quam pateant peccata commissa, eò quod requirit solum dolorem de peccatis commissis. Non poterat enim capere dolorem formalem ampliorem, cum non sit possibile, dolere de peccato, quod non cognovimus commissum. Quapropter mentem Concilij circa motivum doloris, debemus colligere ex verbis adiectis: cum proposito non peccandi de cetero. Haec verba si sincere spectentur, planè ingenerantur in conceptum propositi universalis, extendentem se ad quodvis peccatum possibile, adeo ut vi talis propositi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi nec peccata praeterita posita fuissent illi positi. Ratio qui inducit propositum tunc existisset. Quia Concilium requiritur tale propositum, quo homo quasi renovaretur ipsum propositum, quod debebat habere antequam peccaret, nempe debebat habere voluntatem non peccandi mortaliter, ex motivo universalissimo, extendente se ad quodcumque peccatum & non tantum ad peccatum habens respectum ad relapsus: hoc inquam propositum à quo propositum recessit, debet renovare, quando non surgere à peccato: atqui non renovaretur hoc propositum, si novum propositum ex animo universalis motivo eliceret: ergo debet elicere propositum ex motivo universalis.

Confirmatur 1. Quia si verba Concilij li-
ceret restringere ad Propositum universale vni-
versalitate tantum se extendente ad relapsum,
poterit alius restringere magis, & dicere, requiri
duntaxat propositum non repetendi peccata com-
missa, adeoque non se extendens ad omnia pec-
cata, quorum species nunquam commissæ est: hoc
autem est contra ipsos adversarios: ergo si verba
Concilij debent accipi de proposito ejusque moti-
vo latius se extendente, quam ad quæ se extendit
dolor formalis, nempe ad sola commissæ & me-
moriarum occurrentia, non nisi merè arbitrariè sit
extensio ad sola peccata habentia rationem rela-
psus.

Quod si dicant adversarii (sicut dicunt) ideo
debere magis extendi propositum, quia aliquin-
plus requireretur ad justificationem hominis per
baptismum, qui nullum peccatum personale com-
misit, quam requireretur ad justificationem illius,
qui plurima commisit, nempe quia in adulto, ut
per baptismum justificetur, requiritur propositum
universale, servandi totam legem: si inquam hoc
dicant, nemo non videt, hæc ipsa ratione clarif-
simè probari, in pœnitente requiri etiam propo-
situm huiusmodi universale, aliquin minus re-
quireretur in tali, quam in illo qui nullo commis-
so peccato est per baptismum justificandus.

Confirmatur vterius. Propositum quod re-
quireritur, debet ex modo tendendi & motivo suo
esse inconjunctibile deinceps cum peccato, ut tra-
dunt Adversarii, præsertim Lugo contra quosdam
(quos sequitur Dicastillo) volentes sufficere propo-
situm ex motivo restricto ad solas species pec-
catorum confessorum: atqui propositum exten-
dens se solum ad peccata futura ex motivo vitan-
di relapsum, non est inconjunctibile, sed conjun-
gibile cum peccato futuro, ut bene advertit Arria-
ga, nempe casu quo alicui ex postfacto constaret,
illa peccata quæ prius putaverat se commississe,
revera se non commississe. ergo tale propositum
non est sufficiens. Aliud exemplum offert Card.
Pallavicinus c. 28. his verbis. [Qui putaret se Sa-
cerdotem exempli gratia, posset in adversariorum
Sententia facere propositum restrictum etiam ex
motivo formali ad peccata habentia turpitudinem
ex dignitate Sacerdotis, utpote quæ sola peccata
existimaret sibi possibilia, atque adeo posset facere
tale propositum in sensu composito, cum quo pos-
set conjungi aliquod peccatum mortale, si forte
huic homini patefieret, se verè non esse ritè, &
validè ordinatum.

998. Probatum Conclusio 2. ex Tridenti-
no Sess. 14. can. 4. ubi omnes illos actus, qui requi-
runtur ad justificationem per Sacramentum Pœni-
tentia, ait esse partes huius Sacramenti, his verbis:
[Si quis negaverit, ad integram & perfectam pec-
catorum remissionem requiri tres actus in pœni-
tente, videlicet Contritionem, Confessionem, &
Satisfactionem, quæ tres Pœnitentia partes di-
cuntur, anathema sit.] Ex quibus sic argumen-
tari licet. Si Sacramentum Pœnitentia potest

esse validum, & informe, sequitur, posse dari
omnes partes Sacramenti, & tamen deesse aliquid
requiritum ad justificationem: porro hoc quod
deesset, non esset aliud quam actus pœnitentis:
atqui hunc ipsum vocat Tridentinum partem Sa-
cramenti: ergo adhuc deesset aliqua pars. & ideo
quoties non est fructuosum, non est validum ex
defectu partis.

Responder Lugo n. 94. omnes debere fateri,
quod aliquando per accidens aliquis dolor sit di-
spositio ad gratiam in hoc Sacramento conferen-
dam, qui tamen non sit pars Sacramenti. v. g. qui
recipit baptismum cum effectu gratia, si deinde
peccaret mortaliter, posset dolere de illis pec-
catis commissis post baptismum ex hoc motivo, quod
essent peccata hominis Christiani, quæ sola sunt
materia Pœnitentia; nec videtur dubium, quod
ille dolor sufficeret ad valorem Sacramenti. quod
si ille homo baptismum suscepisset absque dolore
de peccatis præteritis, ac per consequens absque
effectu gratia, non sufficeret ille dolor ad fructum
Sacramenti: ergo deesset dolor de peccatis com-
missis ante baptismum, qui esset quidem dispo-
sicio ad gratiam, non tamen esset pars Sacra-
menti.

Sed contra. Negari à nemine potest, quod
Christus potuerit hoc Sacramentum ita instituire,
ut illius pars essentialis esset non quicumque dolor,
sed dolor ex motivo universalis, & prout nos con-
tendimus defacto esse institutum: quod si ergo Chri-
stus ita instituisse, consequens esset, quod dolor
consistens in indivisibili totus esset pars Sacra-
menti, etiam quando se extenderet ad peccatum
ante baptismum commissum: hinc tamen non
rectè inferres, quod etiam ipsa peccata ante bap-
tismum commissæ essent materia Sacramenti: ergo
nec defacto potest ritè inferri, quod peccata ante
baptismum commissæ essent materia huius Sacra-
menti, si dolor de illis, ut nos dicimus, esset pars
Sacramenti. Malè ergo supponit Lugo tan-
quam indubitabile, quod in illo casu sufficeret
dolor de peccatis præteritis, ut sunt hominis Chri-
stiani.

999. Probatum denique ex cap. 5. ejusdem
sess. ubi dicitur. [Constat enim nihil aliud in
Ecclesia à pœnitentibus exigì, quam ut postquam
quisque diligentius se excusserit, ea peccata con-
fiteatur, quibus se Dominum mortaliter offen-
disse meminerit. Reliqua autem peccata NB.
quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in vni-
versum eadem confessione inclusa esse intelligen-
tur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus:
ab oculis meis munda me Domine.] Ecce! Conci-
lium dicit, in universum peccata mortalia occulta
intelligi inclusa in eadem confessione, & per ean-
dem confessionem peti etiam eorum veniam.
atqui certum est, non peti eorum veniam, quæ
quis nullo modo retractat: ergo secundum adver-
sarios aliqua peccata commissæ sed non occurren-
tia, non erunt in confessione inclusa: ergo vel
confessio erit nulla, vel si est valida, ideo erit va-
lida.

lida, quia ratione universalis doloris sunt inclusa: ergo ad valorem confessionis ex mente Tridentini requiritur dolor universalis. Ergo, ut verbo dicam, Adversariorum Sententia videtur inherere cortici verborum, nostra verò magis assequi mentem Concilij.

CONTROVERSIA V.

Qualis Dolor & Propositum requiratur ad Confessionem venialium.

1000. Dicendum est 1. Ad validam & fructuosam Confessionem Venialium, non est necessarius dolor aut propositum extendens se ad omnia possibilia Venialia, sed sufficit si propositum excludat voluntatem peccandi mortaliter, & insuper illa venialia detestetur, à quibus petit absolvi. Probatur 1. à posteriori. Nam omnes fatentur, posse vnum Veniale remitti sine alio, & posse confessionem fieri de aliquibus, cum actuali affectu ad alia venialia. Hoc ipsum colligitur ex praxi, quæ ostendit sine scrupulo nos confiteri venialia: esset autem res scrupulis obnoxia, si semper deberet intervenire propositum vitandi omnia venialia, quod esset difficillimum, & supra communes hominum vires, ut magis patebit.

Probatur Conclusio 2. & quasi à priori, vel potius ex communi sensu hominum, à Pallavicino c. 28. n. 282. Ad impetrandam veniam ab offenso duo requiruntur & sufficiunt. primum est, velle efficaciter amicitiam illius à quo veniam petimus: (ecce! propositum excludens voluntatem peccandi mortaliter) secundum, efficaciter excludere omnia illa quorum veniam petimus. Quod autem hoc secundum requiratur (quod aliqui negarunt) probatur. Quia attritio est necessaria pars hujus Sacramenti, ut probatum est: atqui attritio quæ est pars, debet esse efficax detestatio peccati commissi, ut probatum etiam est: ergo non sufficit quæcumque inefficax displicentia, ut quidam volebant.

1001. Objicitur 1. Si requireretur modo dicto detestatio & propositum efficax circa omnia Venialia quæ quis confitetur, & à quibus absolvi cupit, sequitur non posse hominem unquam confiteri & absolutionem petere ab illis venialibus, quæ commissæ sunt ex morali necessitate, sive, ab illa multitudine quam totam erat moraliter impossibile evitare, sicut de lege ordinaria est moraliter impossibile, adeoque defacto nunquam futurum, ut quis per longum tempus abstinere ab omnibus venialibus: consequens est contra praxin: Sequela probatur. non possum enim prudenter mihi proponere non facere, quod certò scio me facturum: atqui certò scio, me sicut ante hac ita deinceps non evitaturum omnia venialia, si redeant circumstantiæ moralem necessitatem inferentes: ergo &c. unde consequens esse videtur, non requiri respectu venialium detestatio-

nem & propositum efficax, sed sufficere simplicem displicentiam.

Hæc obiectio multis difficilior apparet, quàm reip̄a sit, & si rectè attendatur, habet quodamque locum in mortalibus. contingit enim aliquos in certis vitijs ita esse habituos, ut mortaliter certi sint, se iterum lapsuros, nec possint se illo modo erigere ad firmam spem ea diu cavendi, & tamen fatentur Theologi, talem posse absolvi, modò hic & nunc eliciat propositum tale tamque efficax in modo tendendi, ut non possit coniungi cum voluntate peccandi, cum voluntas peccandi sit revocatoria talis propositi: omne enim propositum humanum est revocabile; ac proinde potest stare propositum non peccandi cum futuritione revocationis. Pari modo de Venialibus moraliter inevitabilibus potest defacto concipi propositum ex se efficax impossibile, dum perseverat, cum peccato veniali, & immensè sufficiens ad omnia vitanda, quamdiu perseverat; esto certus sim, non perseveraturum; nam hæc certitudo non pertinet ad voluntatem, sed ad intellectum; adeoque illud efficax propositum potest coniungi cum iudicio de futura revocatione, fundata in experientia vel revelatione divina, qualis habetur de morali necessitate peccandi venialiter, expressa in Trid. & suo loco declarata. Sic Petrus, etiam audita revelatione de futura negatione, poterat tamen, imò tenebatur elicere propositum non negandi.

Confirmatur. Sicut se habet retractatio de & detestatio respectu peccatorum præteritorum, ita se habet propositum respectu futurorum: atqui retractatio præteritorum non est efficax effectivè, sed tantum affectivè, hoc est, coniungitur cum evidenti cognitione quòd non possumus recedere, ut peccatum non præcesserit, quæ tamen cognitio non impedit, quominus sit talis avertio, ut si tempore peccati commissi existisset, omnes affectum peccandi excludisset: ergo potest etiam propositum esse affectivè efficax, non obstante cognitione de morali necessitate peccandi.

1002. Objicitur 2. Si ad Confessionem Venialium requiritur retractatio omnium quæ quis vult subijcere clavibus, & quidem si quis, ut solet fieri, se accusat de omnibus in confitendo, sequitur facillimè posse huiusmodi dolorem & propositum revocari per veniale consequentium illud dolorem: unde iterum consequetur, tunc Sacramentum fore nullum, quod dum videtur. R. cum Card. de Lugo, quòd quamvis illud propositum realiter sit actus indivisibilis, virtualiter tamen sit multiplex, hoc est, magis de testativum illorum Venialium, quæ sunt cetera graviora, magisque deliberata. Unde licet per aliquod leve veniale revocetur propositum, quoad ea venialia, quæ sunt aqualia, vel etiam leviora illo, quod de novo commissum est, non tamen revocatur quoad graviora, & ideo saltem à gravioribus absolvetur, quia respectu illorum adeo debita dispositio. Declarat hoc Pallavicinus de

plici exemplo. Qui donat Petro causâ mortis totam suppellectilem, quam nunc habet, si postea disponat de aliqua parte illius, non censetur revocâsse donationem quoad alias partes. Item si Petrus inerat amicitiam cum Paulo, per voluntatem, qua decrevit nunquam eum offendere, nec in magnis, nec in parvis, etiamsi postea Petrus eum offendet in aliqua minima re, prout est inevitabile inter amicos, non censetur revocata tota illa voluntas, ita ut non remaneat amplius habitualiter, & moraliter amicus.

1003. Quia verò contingere potest, ut in certis casibus revocatio voluntatis quoad vnam partem, sit etiam revocatio ejusdem voluntatis quoad omnem partem seu formalitatem, ideo non oporteret tradere vnam alteramve regulam, discernendi, quandonam revocata voluntate quoad partem censetur esse revocata vel non revocata quoad totum.

Prima regula potest esse hæc. Quando motivum propositi fundatur in ipsa pluralitate rerum quas sibi quis proponit, tunc revocato proposito quoad partem, revocatur quoad totum: v.g. si tibi proponas confiteri omnia tua mortalia, quia aliter non valet confessio, tunc si revocas propositum quoad vnum, censetur revocâsse quoad omnia: item si proponis tibi ad lucrandas Indulgentias præstare tria opera quæ Pontifex requirit indivisum, tunc si revocas propositum quoad vnum, v.g. quoad jejunium, censetur etiam revocâsse quoad cætera.

Secunda Regula. Quando Motivum propositi æquè reperitur in singulis atque in tota pluralitate, & non melius aut perfectius in pluralitate, quàm in singulis, revocato proposito quoad vnam partem, censetur revocatum quoad omnes: v.g. qui propter honestatem credendi proponit credere omnes articulos cum eadem credibilitate revelatos, si revocat quoad vnum articulum, censetur revocâsse quoad omnes.

Tertia Regula. Si verò econtra motivum propositi ita reperitur in singulis, vtmagis reperitur in pluribus, quàm in vno, vel magis in B. quàm in A. & movebat secundum omnem gradum & vim movendi, tunc revocato quoad vnum seu quoad A. non censetur revocatum quoad cætera. v.g. qui ex motivo liberalitatis magnæ vult donare omnia bona, si revocat quoad vnum determinatum bonum, v.g. fundum A. non propterea censetur revocâsse quoad cætera bona, quia licet non amplius velit esse liberalis summè, vult tamen adhuc esse liberalis valde vi prioris voluntatis, quâ volebat esse liberalis summè, postea verò restrinxit, & temperavit. Item, qui sibi proponit esse gratus Petro pro omnibus beneficiis, quæ deinceps accepturus est ab eo, deinde non est gratus quoad aliquod beneficium leve, non propterea revocavit voluntatem quoad beneficia majora; nam quod majus est beneficium, eò major est obligatio gratitudinis, & eò major est ingratitude respectu illius: potest autem aliquis velle esse leviter ingratus, non tamen graviter.

Jam ergo ad nostrum propositum; si quis omnia venialia detestetur ex motivo suscipiente magis & minus. v.g. quia diminuunt fervorem Charitatis, & plura quidem magis quàm vnum, item vnum magis, quàm alterum, vi talis propositi adhuc censetur detestari ea quæ sunt graviora, etiamsi quoad vnum levius mutaverit voluntatem: quia magis detestabatur majorem diminutionem quàm minorem. Porro hoc ipsum potest contingere etiam respectu Mortalium. Verùm quia qui in vno horum delinquit factus est omnium reus, Jacobi 2. & ideo vnum sine altero non dimittitur, ideo revocato proposito quoad vnum, licet quoad affectum non sit revocatum quoad cætera, quoad effectum tamen remissionis perinde est, ac si quoad omnia esset revocatum.

CAPVT VIII.

DE CONFESSIONE, EIVSQVE MATERIA CIRCA QVAM.

CONTROVERSIA I.

An Iure divino sit obligatio confitendi peccata mortalia dubia.

1004. **N**on est questio de dubio positivo, quando adest probabilis ratio, à qua possit homo prudens moveri ad judicandum, peccatum non esse commissum; tunc enim conveniunt

Theologi, non esse obligationem confitendi, etiamsi adsit non solum suspicio quadam de peccato commissio, sed etiam quadam probabilitas. Quodsi econtra haberet homo probabilem rationem, se commississe peccatum, & nullum probabile